

Олександр СОСНІН,
професор кафедри управління
суспільним розвитком
Національної академії державного
управління при Президентові
України, доктор політичних наук,
професор

Інформаційна сфера в реалізації інтересів інноваційного розвитку нації

17

Розробка концепцій створення й функціонування інституцій інформаційного та громадянського суспільства давно стали найважливішими елементами сучасної теорії суспільно-політичного розвитку. Вони мають усі ознаки проблем національної безпеки, відбиваючи об'єктивні тенденції і формуючи гуманістичний вимір технологічного оновлення країни.

Розглядаючи шляхи вибору людством інноваційного розвитку, слід визнати, що перемагають народи, які вчасно обрали ідею національної гідності, єдності й демократичний розвиток свого інформаційно-комунікаційного середовища на основі впровадження новітніх технологій.

Суспільство як сукупність людей, організованих територією розселення, мовою, без якої немає зв'язків та порозуміння, спочатку сімейним спорідненням, а пізніше й владою, з появою комп'ютерів значно розширило діапазон трансляції інформації, знизило її вартість і знищило багато бар'єрів на шляху передачі й отримання повідомлень в інформаційно-комунікаційному просторі. Класичні засоби, як от: радіо, телебачення, телефон, у XX столітті доповнилися обладнанням телетрансляційних транс-кордонних комп'ютерних систем зв'язку (ТКСЗ), що ввібрали в себе й такі високотехнологічні галузі науки, як робототехніка, голографія, інтегральна оптика тощо. Це стало найреволюційнішою подією минулого століття в організації взаємин людини і суспільства, надавши передачі інформації та фіксації її на електронних носіях нової цифрової форми.

Розвиток ТКСЗ зумовив якісну трансформацію не тільки промислових технологій суспільства, а й засобів масової інформації. Технології зберігання й поширення змістовної інформації, власне, зумовили появу в суспільстві нового інформаційно-бізнесового середовища й механізмів організації життя – зворотного зв'язку в діалозі громадянина з владою. Тобто з появою

ТКСЗ було започатковано формування засад як інформаційного, так і певною мірою громадянського суспільства.

Оглядаючи стан та умови їхнього розвитку на пострадянському просторі, спробуємо чіткіше визначити вплив на них процесів інформатизації і демократизації, безумовно, глибшого загального розуміння тандему понять «інформаційного» і «громадянського», адже тут, на наш погляд, визріває і реалізується такий концепт, як «воля» нації до розвитку.

Сьогодні ми бачимо, що в демократичному світі під впливом пропозицій і застережень громадян щодо дій владних структур прискорюється економічне зростання країн, наукові дослідження і технології освіти та шляхи впровадження інновацій вдосконалюються, докорінно змінюючи економіку, соціальну структуру суспільства, його правову культуру, державне управління тощо.

Це, безперечно, неможливо без облаштування життя суспільства сучасними засобами комунікацій і інформаційного обслуговування згідно зі зрозумілими й законодавчо визначеними нормами. На жаль, у нас у політичних відносинах, зокрема й міжнародних, політичній свідомості народу і правлячої еліти, в політичних повноважен-

нях державних структур та партій, навіть в інститутах громадянського суспільства вони поки що значною мірою втаємничені. Хоча всі ці структури, займаючись політикою й відіграючи активну роль у державному управлінні, особливо в розробці різних цільових програм і концепцій, контролі діяльності державних органів, захисті прав і свобод людини, часто залишають громадянина за межами своєї діяльності. Як наслідок політичні, економічні й виховні засоби влади самі по собі не забезпечують потрібного результату, зокрема під час реалізації так званих не-популярних рішень у боротьбі зі злочинністю, корупцією, бюрократизмом, проявами зловживання владою, а також реформ, скажімо, у сфері пенсійного забезпечення.

Важливість розвитку і вплив інформаційної сфери на розвиток суспільства продемонстрував саміт перших осіб провідних країн світу, який відбувся 26–27 травня 2011 року у французькому містечку Довіль. За підсумками зустрічі світових лідерів наголошено, що ТКСЗ, зокрема Інтернет, об'єднали в інформаційному просторі планети суспільні інтереси всіх народів і країн і стали значним важелем економічного розвитку та інструментом політичного порозуміння громадян, зрештою,

їхньої свободи від примусу з боку держави.

На сучасному етапі суспільно-політичного розвитку людства ставлення до інформації та знань усюди потребує змін і залучення до управління країнами ширшого кола громадян, передовсім фахівців. Останні справді стають стратегічним ресурсом розвитку народів та держав, зумовлюючи спроможність нації і людства загалом до інноваційної діяльності і, як наслідок, до позитивного суспільно-політичного розвитку, побудови у своїх країнах інформаційного і громадянського суспільства.

Про це, зокрема, свідчить світовий досвід країн, в яких відбувається становлення інноваційної економіки: шлях долають ті, де створено умови ефективного використання накопичених людством знань, інформації, освітнього і загалом інтелектуального потенціалу населення. Безперечно, за умов широкомасштабного впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), які дають змогу швидко вводити в господарський обіг та економічні ланцюги країн творче надбання народів усього світу.

Глобально-централізоване управління національними інформаційними ресурсами інших країн виявилось винятково високоприбутковою справою, що, власне, й зумовило становлення «ядра» високорозвинених країн епохи глобалізації. Розпорядникам інформаційних ресурсів сьогодні не заважають державні кордони, вони формують загальносвітовий економічний простір, реалізуючи експансіоністські постулати «утаємничених багатвікових стратегій» Заходу, поступово закріплюючи в документах міжнародних організацій стандарти використання і поведінки з найпотужнішим високоприбутковим джерелом енергії – інформацією.

Процес управління облаштовано так, що зростання потреб країн світу в знаннях і змістовній інформації відбувається автоматично. Одночасно постійно зростає потреба в новітніх засобах і технологіях обробки інформації та в розширенні інформаційно-комунікаційного простору. Промисловість світу реагує на це явище адекватно: виробництво засобів і створення технологій для облаштування нового інформаційно-комунікаційного середовища людства дедалі домінує, і не тільки в традиційно розвинених країнах. Раціоналістична мотивація діяльності диктується інтересами насамперед транснаціональних фінансово-промислових угру-

повань і, безперечно, веде до абсолютизації техногенної культури, яка, зрозуміло, насаджує і свої моральні й духовні цінності в процесі розвитку світу.

Людина й суспільство, виходячи часто за рамки соціальної доцільності, відкривають для себе перспективи поступової трансформації в цьому напрямі, бо цивілізаційна культура гуманізму дедалі більше не вписується в раціоналістичні схеми глобалізації цивілізаційного розвитку.

Тут слід зазначити, що багаторічні, протягом 20 років незалежності, декларації вітчизняної еліти про величезний інтелектуальний або інформаційний капітал України, з яким ми можемо бути включені в загальносвітові процеси технологічного і культурного оновлення, ризикують так і залишитися «красним слівцем». Необхідне концептуальне усвідомлення засад цих процесів, значення розвитку власної промисловості, звісно, вбудованої в загальносвітові ланцюги господарської діяльності; слід мати сучасні захищені конструктивно інформаційні технології впливу на процеси суспільного розвитку своєї країни та її інформаційного простору, притаманні інформаційному суспільству взаємовідносини. Без прояву політичної волі і здійснення практичних кроків щодо консолідації суспільства, створення власної новітньої бази для розвитку науки і промисловості це неможливо. Іноді здається, що за цим стоїть утаємничена підпорядкованість нашої еліти іноземним силам і центрам впливу, керованість країною ззовні в інтересах розвитку інших держав і транснаціональних фінансово-промислових угруповань. Хочеться помилятися, бо все-таки основним завданням для національної еліти є вчасне забезпечення організаційних форм позитивної трансформації історично вироблених народами світу цінностей для стимуляції процесів позитивного суспільного розвитку своєї нації в історичній перспективі. Суб'єктивне нерозуміння або затягування процесів, особливо сьогодні, на стадії революційного технологічного оновлення світу, загрожує нації виродженням. Реальність такої перспективи бачиш, коли глобальний уніформізм формує тверду систему влади й систему тотального контролю за поведінкою людини засобами ІКТ, яких до цього ніколи не існувало, як і залежності свободи людей від грошей. Остання сьогодні фактично стає вищою формою рабства для населення світу і, як наслідок, масового поневолення людини Мамоною – богом багатства, жадібності,

користолюбства, грубої чуттєвої насолоди тощо. Сьогодні й у нас перед багатьма людьми в суспільстві постає проблема вибору: бути конформними, або виключеними, або з огляду на досвід провідних країн вибудовувати громадянське суспільство.

Перспектива повернення з рабства раціоналістичної логіки до свободи духу надходить до нас із ноосфери, із розумінням потреби нового соціального устрою, заснованого на успадкованій народом духовній свободі і вільних правах громадян. Утілення ноосферних цінностей громадянського суспільства в стратегії розвитку свого народу, хоча й детерміновано об'єктивно, але все ж таки потребує сприйняття їх людським розумом і осмислення кожною людиною своєї відповідальності в боротьбі за біологічне та соціокультурне виживання, за збереження екології життя своєї землі.

Учені розглядають громадянське суспільство як досить широке поняття, висуваючи на перший план вирішення питань про зв'язок, взаємодію його структур в інформаційно-комунікаційному просторі, а саму концепцію розвитку інформаційного суспільства – з огляду на те, що воно має бути громадянським, соціальним, демократичним, правовим. Отже, громадянське суспільство можна визначити як «стан суспільства, в якому всі його інституції в сукупності здатні забезпечити саморегуляцію і синергетику розвитку в умовах конкретного історичного періоду розвитку і впливу оточення інших геополітичних утворень». Однак якщо один із найпоширеніших варіантів трактування громадянського суспільства пов'язаний із інформаційною складовою, а другий включає в структуру громадянського суспільства взаємодію держави з громадськими організаціями, бізнесом і «третьою силою» (без точного її визначення), то в підсумку часто вибудовується тривіальна модель. У ній «державна», під якою вбачається не що інше, як система влади, залишається поза межами громадянського суспільства, і, як наслідок, виникає складна проблема їхньої взаємодії, примирення або протистояння, можливо, навіть протиборства. Саме тому рівень розвитку громадянського суспільства загалом залежить від того, наскільки цінності й норми поведінки громадян укорінені в традиції розвитку народу і стало діють у кожній соціальній сфері – державному управлінні, економіці, освіті, армії тощо. Тобто становлення громадянського суспільства передбачає домінування демократичних переконань, досяг-

нення особливої якості суспільно-політичної взаємодії соціальних груп громадян, суспільства і держави загалом. Принаймні, хоч би як визначали громадянське суспільство, його суть, у нашому розумінні, полягає в тому, що головним показником оцінки ефективності цього феномену є готовність і активність громадян бути свідомими творцями і повноцінними користувачами плодів своєї діяльності, свого життя через публічний діалог із владою.

Отже, в основі розв'язання проблеми забезпечення сталого розвитку громадянського суспільства лежить низка питань, які потребують визначення чіткої методології правової підтримки порядку інформаційних відносин усіх акторів суспільства. Уявляється, що такий підхід повинен передбачати й відповідь на запитання про те, як зв'язати інституції (структури) громадянського суспільства, з одного боку, і забезпечити кожного громадянина суспільства визначеними повною мірою (конституційно), правами й обов'язками в інформаційній сфері, зокрема правом громадян на отримання потрібної їм інформації. За таких умов розширення застосування в суспільстві інформаційно-комунікаційних технологій стає одним із ключових чинників у процесі трансформації суспільства в громадянське, а сама проблематика ІКТ має значний політичний і економічний резонанс.

Відомо, що в розвиток технологій і побудову взаємовідносин, притаманних «інформаційному суспільству», державою вкладено й дотепер вкладаються значні сили й кошти, створюються спеціальні центри, комісії, державні відомства. В основі зусиль лежить усвідомлення того, що формування й розвиток інформаційної інфраструктури, знаходження адекватних відповідей на виклики глобального інформаційного середовища стають необхідною умовою сталого розвитку структур громадянського суспільства, держави загалом і запорукою її повноцінного виходження в ланцюги світової економіки. Вимоги останньої прості – доступність потрібної для розвитку бізнесу інформації в будь-якому місці світу й у будь-який час. Вирішується це за допомогою цілеспрямованого впровадження і розвитку ТКСЗ, приведення законодавства країн до єдиного стандарту взаємовідносин на всьому інформаційно-комунікаційному полі, як у «ядрі», так і на «периферії» світу. Так сталося, що ми належимо саме до «периферії» і проводимо унікальну за змістом діяльність щодо інформатизації країни з одночасним виділенням знань і змістовної

інформації із загальнонаціональної скарбниці у приватну власність.

Немає потреби доводити, що процес цей складний і що наслідки нашої діяльності не є винятково позитивними, бо «ядро» вже створено і його потреби слід розуміти. Розуміти треба й те, що поряд із можливостями, які відкриваються в процесі інформатизації країни, перехід до функціонування в нас глобального інформаційно-комунікаційного середовища пов'язаний із низкою нових і загострених старих загроз і викликів у всіх сферах людської діяльності, зокрема й політиці.

Про це переконливо свідчать історичні хроніки розвитку подій на Близькому Сході, де цілеспрямоване застосування сучасних технологій, соціальних мереж із засобами сучасних комунікацій стали основним ресурсом організаторів масових заворушень і революційних виступів людей проти існуючих політичних режимів за свободу і справедливість. Справжнє соціальне цунамі в новітній історії світу створили й комп'ютерні технології збирання і обробки інформації, які було застосовано в глобальній мережі сайтом *WikiLeaks*. Без перебільшення, розвиток інформаційно-комунікаційного середовища, із притаманними йому засадами демократії для життя суспільства, непомітно перетворюється на надто складне для розвитку країни явище, а її інформаційний простір – на середовище, де постійно ведуться проти неї війни.

Серед загроз і викликів Україні, пов'язаних із поширенням і розвитком глобальних мереж, є і проблема «цифрового розриву» (*digital divide*) – різниця в можливостях між тими, хто з технічних, політичних, соціальних або економічних причин має доступ до ІКТ, і тими, хто його не має. Такий розрив існує не тільки між різними країнами, а й між різними регіонами й навіть соціальними групами всередині країн. Скажімо, під час обговорення проблеми доступу до благ «інформаційного суспільства» окрема увага традиційно приділяється правам людей із обмеженими можливостями або забезпеченню гендерної рівності.

Є різні точки зору щодо масштабів і важливості для нас «цифрового розриву», зокрема його динаміки (збільшення чи зменшення), однак слід погодитися із тим, що він є відбиттям суспільно-економічної нерівності країни відносно світових стандартів освіти, охорони здоров'я, матеріального становища, якості

життя, недосконалої системи забезпечення населення роботою, пенсійного утримання тощо.

Безумовно, важливою є і проблема інформаційної безпеки держави на всіх рівнях (від впливів чинників світової політичної системи до повсякденного життя індивіда). Проблеми захисту людини від негативного впливу інформації, боротьби зі злочинністю в сфері високих технологій тощо турбують нас щоденно.

Актуальними також є проблеми забезпечення свободи громадян щодо висловлювань, намагання влади контролювати Інтернет, захист у мережі інтересів етнічних меншин і підрастаючого покоління, збереження національної гідності і мови, культурної спадщини загалом в умовах «інформаційної глобалізації». Всі вони сьогодні активно експлуатуються засобами масової інформації, однак загальні проблеми захисту прав людини на інтелектуальну власність, забезпечення доступу до змістовної науково-технічної інформації й багато інших проблем, пов'язаних із інформатизацією, яка, власне, зумовлює розвиток суспільства і економіки, проблеми, які виникають із появою і розвитком ТКСЗ, на жаль, турбують владу й суспільство значно менше. А саме тут, зокрема, формуються витоки проблем позитивно-сталого функціонування, скажімо, нашої науки, яка є становим хребтом державності. Протягом уже двадцяти років її здобутки розкрадаються, і тут є численні проблеми. Їх теж треба розглядати в контексті розвитку ТКСЗ, і вони стосуються інтересів багатьох держав, що потребує від нас дедалі більше спільних зусиль у співпраці зі світовою спільнотою заради пошуку й реалізації домовленостей і рішень щодо сталого розвитку країни... Навіть якщо ми «не бачимо» цю сферу як «проблему», в сенсі її розуміння українським суспільством, то в цивілізованому світі вона як «*problem*» (англ.), або «*problematique*» (фр.), існує, й до того ж як проблема однозначно глобальна.

У провідних країнах консолідація суспільства пов'язана насамперед із питаннями створення і оцінки централізованих інформаційних потоків від науки і освіти, що дає змогу підвищувати якість прийняття владою рішень. До речі з цією метою й у нас 1999 року було здійснено спробу створити Національний центр інформаційних ресурсів і технологій. У Національному інституті стратегічних досліджень для потреб діяльності РНБО України. Однак постійний процес

реформування владних структур, бездіяльність і безвідповідальність керівників, які, навіть не скасувавши указу Президента про створення центру, спромоглися втратити можливість підвищення якості прийняття владних рішень у процесі інформатизації країни, не довели роботу до логічного завершення. Хоча основною функцією центру мав би стати моніторинг ситуації з функціонування інформаційних джерел держави, оцінка рівня загроз, відповідно до яких повинні діяти інститути державної влади в умовах, коли будь-яка із проблем життя і політики (роззброєння, екологія, бідність, тероризм тощо) має пов'язаний із ТКСЗ вимір. У сучасному світі активно відбувається «інформатизація» силових структур, збройних сил і «інтелектуалізація» навіть традиційних озброєнь. Розвивається окремо й «інформаційна зброя», яка стає важливим елементом військово-політичного потенціалу держав, ефективно доповнюючи традиційні військові й дипломатичні засоби, а в деяких випадках і замінюючи їх. Проблеми розвитку й застосування «інформаційної зброї» безпосередньо пов'язані з ТКСЗ, бо для них не існує державних кордонів, обмежень у часі й просторі. Миттєва глобальна комунікація, доступність інформації будь-де й будь-коли означають, що миттєво, глобально й «невідомо звідки» діють і спілкуються між собою агресори, терористи та злочинці, розміщаючи в Інтернеті інформацію. Її автор у більшості випадків не може передбачити того, користувачі якої країни отримають до неї доступ, чи не порушить вона національного законодавства. Транскордонна просторова структура ТКСЗ уже вступила в суперечність зі статутами армій, які звикли діяти в межах відносин національних держав, і це нам треба враховувати, зокрема під час створення концепцій національної безпеки. Тому питання доступу до глобальних мереж стає в нас одним із ключових з огляду на проблеми суспільно-політичного розвитку. Без їхнього аналізу, зокрема й аналізу процедур забезпечення доступу користувачів до інформації й сервісів, який надається через глобальні інформаційні мережі, багато питань державного управління просто втрачають сенс.

Найважливіші проблеми, пов'язані з поширенням і використанням ТКСЗ, було порушено на одній із перших міжнародних зустрічей – 5-й Європейській конференції міністрів з політики у сфері засобів масової інформації, що відбулася в грудні 1997 року в Греції. У підсумковій резолюції конференції «Вплив нових комунікаційних

технологій на права людини й демократичні цінності» зафіксовано основні проблеми, пов'язані з розвитком ІКТ: доступ до нових комунікаційних і інформаційних служб; свобода слова й інформації; культурне різноманіття; поширення демократичних цінностей і дотримання прав людини. Доступ (*access*); відкритість (*openness*); різноманітність (*diversity*); безпека (*security*) – ці теми, або сфери окреслено й сформульовано в гранично загальному вимірі лише тому, що потрібно було стисло досягнути якомога ширше коло питань розвитку глобальної мережі, і цей список не втратив актуальності й істотно не змінився за останні роки. А обговорення «розвитку людського потенціалу» (*capacity building*) стало однією з центральних і головних міжнародних подій на щорічному форумі у сфері ІКТ, який проходить під егідою Генерального секретаря ООН.

Актуальному для нас питанню протидії корупції, відкритості й прозорості інформації у цій сфері відведено досить значне місце в міжнародних актах. Конвенція ООН проти корупції взагалі називає прозорість у переліку основних принципів, закликає забезпечити прозорість під час прийняття на державну службу, фінансування кандидатів під час висунення на виборні публічні посади, проведення державних закупівель. Тобто все, чим сьогодні опікуються влада і народ України, має бути інформаційно прозорим. Визнаючи це, необхідно терміново запроваджувати відкритість інформації як нормативний антикорупційний стандарт державного управління. Особливо необхідно сприяти прозорості в діяльності приватних організацій, утворених партійно-владною номенклатурою структур, включаючи, за потреби, заходи з ідентифікації юридичних і фізичних осіб, причетних до створення корпоративних організацій і управління ними, сприяти залученню широких верств населення до процесів прийняття владних рішень. Усе це нині активно обговорюється в ЗМІ. Вони демонструють широкий діапазон потреб проявів прозорості й відкритості в протидії корупції. І це, за певних умов, дає підстави вважати відкритість однією з найголовніших умов успішності антикорупційної політики.

Однак розв'язання цих проблем, проблем надання громадянам країни ширшого доступу до глобального інформаційно-комунікаційного середовища лише частково вирішує наші проблеми. Завдання містить занадто широке коло правових аспектів

гарантії доступності певних видів інформації, методів захисту авторських прав і суспільного надбання інформаційної сфери, захисту об'єктів традиційної культури від «приватизації». Надання громадянам контенту права на отримання знання зручною мовою, подолання соціокультурних передумов «цифрового розриву» шляхом здійснення різноманітних освітніх програм – усе це на порядку денному нашого розвитку. Більшість цих питань і проблем, пов'язаних із розвитком ТКСЗ, може бути вирішено й розв'язано лише спільними зусиллями всієї світової спільноти. Скажімо, намагатися розв'язувати проблеми спаму, кіберзлочинності, забороняти азартні ігри або пропаганду насильства і порнографії в окремо взятій країні малоефективно. Не завжди ефективним є розв'язання цих проблем виключно традиційними методами сегментованого національного законодавства, за допомогою міждержавних угод, адже ефективність майже всіх запобіжних заходів окремих країн залежить від того, чи мають вони підтримку в інтернет-спільноті. Саме тому заздалегідь безперспективними є спроби нашої влади регулювати, скажімо, питання свободи слова та захисту прав журналістів силами функціонерів цієї сфери, у вигляді різноманітних робочих груп, створених за допомогою міжнародних інститутів. Усі питання розвитку засад громадянського й інформаційного суспільства слід розглядати в комплексі правових проблем такого широкого поняття, як «комунікація». Воно містить широкий спектр тлумачень, як-от: «інформаційна сфера», «контакт», «зв'язок», «повідомлення», «передача», «взаємодія», «сприйняття», «емоційно чуттєва взаємодія», «вербальне і невербальне спілкування», система зв'язку і стосунків між суб'єктами, процес обміну або передачі інформації, ідей, знань, технологій і ресурсів, механізмів, за допомогою яких у суспільстві реалізується влада.

Безперечно, формування засад і умов входження України до світового інформаційно-комунікаційного простору вимагає відкрито й чітко викласти питання щодо розв'язання проблем свободи слова, доступу до інформації, гарантії прав людей в інформаційній сфері взагалі (скажімо, захист персональних даних тощо).

Однак максимальне використання потенціалу ТКСЗ і знаходження відповідей на виклики часу безпосередньо пов'язане з розв'язанням проблем розвитку

X

національного інформаційного законодавства, створення наукових і освітніх осередків, укомплектованих фахово підготовленими вченими, а також вирішенням невідкладних завдань у багатьох суміжних сферах, скажімо, підприємстві, актуальність і «проблемність» якого в умовах нової економіки не викликає сумніву навіть у найскептичніше налаштованих коментаторів.

Протягом усіх років незалежності в Україні під впливом процесів інформатизації вже сформовано певну організаційну структуру державних органів управління інформаційною сферою, яка прямо або опосередковано забезпечує діяльність країни, зокрема у сфері створення й обігу політичної та економічної інформації, інтелектуальної власності тощо.

Активно впроваджуючи новітні інформаційні технології, Україна намагається збалансувати сукупність різноманітних чинників впливу інформації на взаємовідносини в усіх сферах соціальних і професійних інтересів особи, суспільства й держави, дедалі більше виявляючи, що сьгодні інформаційні відносини потребують нових методів правового й економічного регулювання. На жаль, масштаб проблеми формування і впровадження сучасних стандартів поведінки з інформацією не дає нам можливості розв'язати її самостійно, без раціонального й науково обґрунтованого запозичення досвіду інших країн. На жаль, інформатизація як процес приведення будь-якої діяльності до міжнародних стандартів поведінки і можливостей техніки виявила значні недоліки успадкованої Україною загальної системи державного управління. Через недоліки правового регулювання, коруптивність влади і суспільства, низьку професійну якість та застарілі стандарти управлінської діяльності найістотнішою для нас виявилася загроза впливу держави і суспільства на розвиток інформаційної сфери. Самі органи державної влади через свої дії або бездіяльність відіграють тут значну роль, а тому є гостра управлінська потреба приведення національного інформаційного законодавства у відповідність до законів і стандартів провідних країн світу: США, Росії, Китаю, Фінляндії, Німеччини, загалом Європейського Союзу тощо. Таке опанування нових знань і традицій, безперечно, потребує часу, хоча унікальність, комплексність, системність і нагальність розв'язання проблем управління інформаційною сферою в державі спонукає до термінового прийняття неординарних ексклюзивних управлінських рішень.

Проблеми облаштування інформаційної сфери, інформаційних відносин для нас не нові, але в умовах постійного реформування державного управління, впливу засад партійного будівництва вони залишаються вкрай актуальними, особливо нині – в умовах світової кризи і соціальних потрясінь. Окрім необхідності вибудовувати засади громадянського суспільства, підставою для їх термінового розв'язання є те, що інформація й суспільство невіддільні одне від одного за своєю природою та онтологією. Пізнання людиною навколишнього світу і самої себе відбувається, як відомо, внаслідок сприйняття об'єктивної реальності й розуміння своєї ролі в житті суспільства і глобального світу, аж до постановки завдань щодо розкриття понять і змісту його складових, зокрема складових соціуму.

Ми дедалі більше розуміємо, що інформація і знання набувають особливої ваги, стають найважливішим ресурсом і капіталом розвитку країни, визначають прогрес не тільки у високотехнологічних сегментах нашої економіки, а й у культурі. Вони формують характер трансформації суспільного розвитку, різних політичних структур і інститутів. Зокрема, нову класократію (від лат. *classis* – розряд), теоретичні концепції і практичні дії якої підпорядковано виокремленню в суспільстві нової елітної соціальної групи (класу) інформократії (від лат. *information*), обґрунтуванню їхньої авангардної, провідної, панівної ролі у відносинах з іншими групами суспільства, громадянами і державою загалом. Влада людей, які намагаються сьгодні приватно оволодіти інформаційно-комунікаційними ресурсами країни, що ми їх отримали у спадщину як загальнонаціональну цінність, створену й накопичену суспільством протягом століть розвитку, розподілити інформаційні потоки. Спроби зробити все це приватною власністю починають сьгодні відчуватися в концепціях і діях деяких можновладців. Такі дії є, безперечно, загрозою національній безпеці, і це спонукає народ України розвивати засади громадянського суспільства, власну юридичну науку, впливати на розвиток технологій роботи з інформацією. На наш погляд, позитивне розв'язання згаданих проблем можливе виключно на засадах розвитку структур громадянського суспільства, що сприяє обмеженню в державі проявів корупції й запобігає становленню інформаційної диктатури з боку інших країн глобального світу.

У рамках виконання вимог інтеграції Румунії до Європейського Союзу місцевим «відьмам» заборонено виступати по телебаченню, здійснюючи пряму, чи непряму пропаганду окультизму, як того вимагають єдині правила, прийняті в ЄС. Метою цієї заборони став захист психіки молоді від інформації, здатної викликати нервові розлади та параною.

Раніше передача Національної асоціації «відьом» мала неабиякий успіх, однак з 1 січня 2007 року пріоритети румунів змінилися. У свою чергу, місцеві «відьми» навіть наклали прокляття на кабінет міністрів країни, адже з 1 січня 2011 року останній прирівняв ворожок, «відьом», астрологів, віщунів, а також готельних працівників і манекениць до торговців. Це означає, що всі представники згаданих професій зобов'язані декларувати свої доходи і сплачувати податки, відраховуючи частину зароблених коштів до пенсійних фондів і фондів медичного страхування.

До того ж у парламенті Румунії розглядають законопроект про формалізацію професії чаклунок: «професіоналкам» скоро доведеться отримувати обов'язкову ліцензію на роботу. У разі неправильного передбачення їх зможуть штрафувати. Також ворожкам доведеться видавати клієнтам чеки і працювати якнайдалі від церков та шкіл.

Представниці Румунської національної асоціації «відьом» вважають, що такі обмеження уряду дискримінують так званих білих відьом, а тому їх слід поширювати тільки на осіб, котрі практикують чорну магію. Адже «задля блага» місцевого населення (й представників інших держав Єврозою) «білі» чаклуни успішно вивчають англійську мову, «розширюючи клієнтську базу», пропонують усім бажаючим бізнесменам допомогу в отриманні грантів ЄС і навіть заводять власні сторінки в мережі Інтернет.

